

Γιατί δεν έχουμε νερό στην Κύπρο; (Ηλεκτρονικό Άρθρο)

Ιστορικό Σημείωμα

Αυτό το ηλεκτρονικό άρθρο δημοσιεύτηκε από το [αφοα](#) στις 10/03/26.

Περιεχόμενο

Γιατί δεν έχουμε νερό στην Κύπρο;

Σημειώσεις για μια πολιτική οικολογία της λειψυδρίας

Συντακτική Ομάδα & Κύκλος για την Οικολογία και το Δικαίωμα στην Πόλη

Ενώ πλησιάζουμε στο τέλος της περιόδου των βροχών, ακόμα μία χρονιά φαίνεται να ολοκληρώνεται με την Κύπρο να βρίσκεται σε μια κατάσταση ασφυκτικής έλλειψης νερού. Στην Κύπρο, όπως και σε πολλές άλλες χώρες, η επάρκεια νερού μετριέται σχεδόν εξ ολοκλήρου με όρους αποθεμάτων στα φράγματα. Αν δηλαδή τα φράγματα έχουν ψηλή ή χαμηλή πληρότητα νερού, αυτό μεταφράζεται αυτόματα και σε επάρκεια ή σε έλλειψη νερού αντίστοιχα. Στα μέσα του Μάρτη, η πληρότητα ανέρχεται μόλις στο 21%, ενώ την αντίστοιχη περσινή περίοδο βρισκόταν στο 25,5%. Σε επίπεδο εισροών στα φράγματα, η φετινή χρονιά είναι μέχρι στιγμής η χειρότερη της τελευταίας δεκαετίας.

Η πτωτική τάση στις βροχοπτώσεις σε συνάρτηση με τις υψηλές θερμοκρασίες, που αυξάνουν την εξάτμιση, -και τα δύο απόρροια της κλιματικής αλλαγής- είναι καθοριστικά για τη δυνατότητα των φραγμάτων να συσσωρεύουν ποσότητες νερού. Την ίδια ώρα, οι έντονες βροχοπτώσεις του τελευταίου διαστήματος, λόγω του ότι έχουν συμβεί στα παράλια ή/και λόγω του ότι η ξηρασία μειώνει τη δυνατότητα του εδάφους να απορροφά νερό (αντί να την αυξάνει, όπως πολλές φορές λέγεται), δημιουργούν περισσότερα πλημμυρικά φαινόμενα και λιγότερες εισροές στα φράγματα.

Βάσει αυτών των δεδομένων, αν δεν υπάρξει κάποια δραστική μεταβολή τις επόμενες μερικές εβδομάδες σε θέμα εισροών στα φράγματα, μετά βεβαιότητας θα υπάρξουν περικοπές νερού το ερχόμενο διάστημα. Ήδη, δημοσιεύματα στα ΜΜΕ κάνουν λόγο για περικοπές στην υδροδότηση κατά 10% τους καλοκαιρινούς μήνες, με κίνδυνο νοικοκυριά να μένουν χωρίς νερό μέχρι τρεις μέρες τη βδομάδα.

Είναι, όμως, όντως η ανομβρία ο μόνος λόγος που δεν έχουμε νερό; Είναι οι περικοπές νερού το αναπόφευκτο αποτέλεσμα ενός φαινομένου που απλά μας επιβάλλεται εξ ουρανού; Μέσα από αυτό το κείμενο, επιχειρούμε να αναδείξουμε τους παράγοντες και τους τρόπους μέσω των οποίων το νερό στην Κύπρο, ως ένας βασικός πόρος για τη συνέχιση της ζωής, μετατρέπεται σε ένα σπάνιο εμπόρευμα.

Η διαχείριση του νερού με όρους οικονομικής ανάπτυξης

Ο πραγματικός λόγος που δεν έχουμε επάρκεια στο νερό δεν είναι η ανομβρία -αυτή ήταν προβλέψιμη-, αλλά η διαχείρισή της και ο γενικότερος σχεδιασμός που αφορά το υδατικό ζήτημα. Την

περίοδο που ο ΟΗΕ έχει ανακοινώσει την εποχή της «χρεοκοπίας του νερού», είναι αναγκαίο να προσεγγίσουμε κριτικά τη διαχείριση του νερού εξ ολοκλήρου με όρους οικονομικής ανάπτυξης - πάντα για τους λίγους και τους πλούσιους- παρά με όρους κοινωνικού αγαθού και επάρκειας για τις βασικές ανάγκες της κοινωνίας, δηλαδή των πολλών. Παρόλο που η έλλειψη νερού παρουσιάζεται ως ένα φυσικό φαινόμενο που σταθερά επηρεάζει την Κύπρο, είναι στην πραγματικότητα μια κοινωνικά κατασκευασμένη συνθήκη, απόρροια μακροχρόνιων πολιτικών επιλογών και οικονομικών στρατηγικών.

Μια δίκαιη και βιώσιμη πολιτική για το νερό (αλλά και για την ενέργεια) θα ξεκινούσε με ερωτήσεις όπως «Πόσο νερό χρειαζόμαστε πραγματικά; Ποιες χρήσεις είναι πραγματικά αναγκαίες;». Όσο και να προετοιμαστεί μια χώρα που αντιμετωπίζει συχνές αλλά και ολοένα πιο έντονες ανομβρίες, αν ο σκοπός χρήσης του νερού είναι το οικονομικό κέρδος και η συσσώρευση του πλούτου στα χέρια των λίγων, τότε το νερό ποτέ δεν θα είναι αρκετό.

Ο ίδιος ο όρος της λειψυδρίας, που από μικρή ηλικία μαθαίνουμε ότι χαρακτηρίζει την Κύπρο και τις ζωές μας, δεν προκύπτει από μια προσπάθεια δίκαιης παροχής νερού στην κοινωνία, αλλά από την καθιέρωση της ιδέας ότι η έλλειψη (scarcity) αποτελεί ένα φυσικό όριο. Όμως, η έλλειψη δεν δημιουργείται από μόνη της ούτε είναι κάτι σταθερό και δεδομένο. Η έλλειψη δημιουργείται από τις επιλογές που γίνονται σε σχέση με τις ανάγκες μας. Στον καπιταλισμό οι ανάγκες καθορίζονται από τη συνεχή αύξηση του οικονομικού κέρδους. Το νερό ποτέ δεν είναι αρκετό για να συνεχίζεται απρόσκοπτα αυτή η ανάπτυξη. Αναγκαστικά πρέπει να ανατιμηθεί, να πωληθεί, να διανεμηθεί, να εξοικονομηθεί, να «αποταμιευθεί», ακόμα και να κλαπεί, ως ένα σπάνιο αγαθό.

Η υδατική πολιτική που βασίζεται στα φράγματα

Βάσει της διαχείρισης του νερού με όρους οικονομικής ανάπτυξης, τα φράγματα αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της υδατικής πολιτικής του κράτους, που βασίζεται στη δημιουργία αποθεμάτων νερού για να μπορεί να στηρίξει μια οικονομία που εξαρτάται κυρίως από τον τουρισμό και, κατά δεύτερο, από εξαγωγές συγκεκριμένων γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων. Τα φράγματα, ή οι λεγόμενοι «αποταμιευτήρες νερού», έχουν και αυτά περιβαλλοντικό κόστος, αφού προκαλούν διάβρωση των ακτών αλλά και καταστροφή των ποτάμιων οικοσυστημάτων. Η δυνατότητα κατακράτησης του νερού σε συγκεκριμένα σημεία ανάγει αυτόματα και το νερό σε πολιτικό ζήτημα. Ποιες κοινότητες θα βρεθούν πριν και ποιες μετά το νερό; Ή, ακόμα, ποιες θα βρεθούν κάτω από αυτό, όπως η κοινότητα της Άλασσας νότια του Κούρη; Σε ακόμα πιο ψηλό επίπεδο, σε ποιους Κύπριους ανήκει το νερό και πότε μπορούν να ανακόπτουν τη ροή του από τον νότο στον βορρά (ή και αντίστροφα);

Το Νότιο Σχέδιο Μεταφοράς είναι ο κύριος αγωγός μεταφοράς νερού από τον Κούρη, το μεγαλύτερο φράγμα της Κύπρου που χτίστηκε το 1988, στην Αμμόχωστο. Αυτό το Σχέδιο, που πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια των British Colony, World Bank και των ΗΠΑ, αποσκοπούσε εξ αρχής στην ανάπτυξη της γεωργίας στην επαρχία Αμμοχώστου μέσω της παραγωγής cash crops, δηλαδή γεωργικών προϊόντων που μπορούν να πωληθούν σε ψηλές τιμές στη διεθνή αγορά. Στην Κύπρο, τα cash crops -η πατάτα, το καρπούζι και η μπανάνα- χρειάζονται πάρα πολύ νερό για να καλλιεργηθούν και η μαζική παραγωγή τους δεν ανταποκρίνεται πάντα στις εγχώριες ανάγκες αυτονομίας στη σίτιση αλλά στη δυνατότητά τους να εξάγονται στο εξωτερικό. Κάτι παρόμοιο ισχύει και με το χαλλούμι, του οποίου η παραγωγή προϋποθέτει, επίσης, πολύ μεγάλες ποσότητες νερού. Υποδομές, λοιπόν, όπως ο Κούρης και ο Νότιος Αγωγός, διασφαλίζουν ότι η παραγωγή των cash crops μπορεί να συνεχίζεται απρόσκοπτα, ακόμα και σε χρονιές χωρίς ικανοποιητικές βροχοπτώσεις, όχι όμως για την κάλυψη της αυτονομίας στο φαγητό, αλλά για την κάλυψη των εμπορικών αναγκών.

Πέρα από την ίδια τη λογική των φραγμάτων που, όπως βλέπουμε, λίγο έχουν να κάνουν με την επάρκεια νερού, υπάρχει, επίσης, το ζήτημα των απαρχαιωμένων υποδομών, που, σε πολλές

περιπτώσεις, μπορεί να σημαίνει και απώλειες της τάξης του 40%. Περαιτέρω, πρόσφατα είχαμε και το σκάνδαλο στον ποταμό Κούρη, όπου για χρόνια μεταφερόταν πόσιμο νερό στις παράνομες εγκαταστάσεις ιχθυοτροφείου στη Συλίκου και την Τριμίκλινη. Πέραν της πολιτικής και ποινικής διάστασης της υπόθεσης, εγείρονται σοβαρά θέματα περιβαλλοντικής ρύπανσης με προεκτάσεις που αφορούν την ανθρώπινη υγεία καθώς και θέματα ασφάλειας σε περίπτωση πυρκαγιών.

Ανεξέλεγκτος τουρισμός

Η Κυπριακή Δημοκρατία πανηγυρίζει και φέτος για ρεκόρ τουριστικών αφίξεων. Τα ρεκόρ αυτά, ωστόσο, δεν έρχονται ανέξοδα. Μία από τις συνέπειες της ανεξέλεγκτης τουριστικής βιομηχανίας είναι η κατακόρυφη αύξηση ζήτησης νερού από τις ξενοδοχειακές μονάδες. Σύμφωνα με δημοσιεύματα, ένας τουρίστας καταναλώνει, κατά μέσο όρο, διπλάσιο νερό από έναν μόνιμο κάτοικο. Εύκολα γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό ότι με 4,5 εκατομμύρια τουρίστες η ζήτηση νερού εκτοξεύεται πέρα από τις αντοχές του δικτύου υδροδότησης της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Πρόσφατα ήρθε στη δημοσιότητα από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων ότι δύο γήπεδα γκολφ, τα οποία τροφοδοτούνται από δημόσια φράγματα, πληρώνουν μόλις δύο σεντ το κυβικό μέτρο την ίδια ώρα που τα νοικοκυριά πληρώνουν 5 σεντ για την ίδια ποσότητα. Μια διαφορά της τάξεως του 150%. Μάλιστα, το γρασίδι των γηπέδων γκολφ είναι νομικά κατοχυρωμένο ως καλλιέργεια, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τις δυνατότητες που δίνονται στη συντήρησή του.

Ο σχεδιασμός για τις αφαλατώσεις

Ως βραχυπρόθεσμη λύση η κυβέρνηση προωθεί την ενίσχυση των υφιστάμενων μονάδων αφαλάτωσης, ενώ τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα προθυμοποιήθηκαν να στείλουν επιπλέον μονάδες.

Οι αφαλατώσεις, όμως, όσο αναγκαίες και αν φαντάζουν σήμερα, και ακόμα κι αν μπορούσαν να καλύψουν τις ανάγκες της χώρας, δεν μπορούν να αποτελέσουν μακροπρόθεσμη λύση. Η διαδικασία αφαλάτωσης προκαλεί σοβαρό περιβαλλοντικό αντίκτυπο στα θαλάσσια οικοσυστήματα λόγω της άλμης (brine) που δημιουργείται και εναποτίθεται πίσω στη θάλασσα. Ήδη υπάρχουν αναφορές από ψαράδες ότι οι θαλάσσιες περιοχές κοντά στις υφιστάμενες μονάδες έχουν απογυμνωθεί από κάθε μορφής ζωή.

Επιπλέον, οι μονάδες αφαλάτωσης τείνουν να έχουν υψηλούς ρύπους αλλά και υψηλό ενεργειακό κόστος που μετακυλιέται τελικά στους πολίτες. Δεδομένης της ενεργειακής ανεπάρκειας της Κύπρου, διερωτόμαστε με ποιο κόστος θα εγκατασταθούν και θα λειτουργήσουν οι μονάδες αφαλάτωσης. Από πού θα παίρνουν ηλεκτρικό ρεύμα και, αν αυτό δεν προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, πόσο θα αυξηθούν οι ρύποι που εκπέμπει η ΑΗΚ, που δυστυχώς χρησιμοποιεί ακόμα μαζούτ για την παραγωγή ηλεκτρισμού;

Τέλος, οι αφαλατώσεις αναπαράγουν τον ίδιο κύκλο εμπορευματοποίησης του νερού που προκαλεί την ανεπάρκεια. Ενώ το νερό της θάλασσας είναι ένα αγαθό και ένας φυσικός πόρος ο οποίος ανήκει σε ολόκληρη την κοινωνία, εισάγεται στον κύκλο του εμπορίου με ιδιωτικές εταιρείες να αναλαμβάνουν την ανάπτυξη των έργων ή ακόμα και επιχειρήσεις, όπως ξενοδοχεία και γκολφ, να μπορούν να έχουν τις δικές τους ιδιωτικές μονάδες αφαλάτωσης. Τον περασμένο χρόνο, μάλιστα, η υπουργός Γεωργίας και Περιβάλλοντος δήλωσε ότι η κυβέρνηση θα προσφέρει στα ξενοδοχεία χρηματοδότηση ύψους 3 εκατομμυρίων ευρώ τα επόμενα δύο χρόνια για να κατασκευάσουν τις δικές τους μονάδες αφαλάτωσης. Ωστόσο, στο παρόν στάδιο, μόνο επτά ξενοδοχεία προχωρούν προς αυτή την κατεύθυνση.

Το μεγάλο κεφάλαιο πίνει το νερό μας

Η απάντηση στο υδατικό ζήτημα, όπως και γενικότερα στην οικολογική κρίση που βιώνει ο πλανήτης, βρίσκεται στην αποανάπτυξη. Ανάμεσα σε άλλα, αυτό σημαίνει συρρίκνωση της κατανάλωσης, και στην περίπτωση του νερού θα σήμαινε αυστηρά όρια στην κατανάλωσή του, π.χ. στις εγκαταστάσεις γκολφ, στα υδροπάρκα, στις ιδιωτικές πισίνες, αλλά και στον αριθμό των τουριστών που επισκέπτονται την Κύπρο.

Ένας τέτοιος μακροπρόθεσμος σχεδιασμός, ο οποίος βέβαια απαιτεί αρκετά χρήματα και πόρους για να υλοποιηθεί, προϋποθέτει ότι το νερό δεν αποτελεί ακόμα ένα προϊόν προς εξυπηρέτηση της βραχυπρόθεσμης κερδοσκοπίας των λίγων αλλά αντιμετωπίζεται κοινωνικά ως ένα κοινό αγαθό. Είναι αναγκαίο να θέσουμε το υδατικό ως ένα κοινωνικο-πολιτικό ζήτημα του υφιστάμενου οικονομικού μοντέλου και της εποχής, μακριά από τις όποιες τεχνοκρατικές προσεγγίσεις ή μοιρολατρικές αντιλήψεις για την λειψυδρία.

Είναι κοινωνική, πολιτική και ηθική υποχρέωση να επιδιώξουμε και να απαιτήσουμε την ανατροπή της υφιστάμενης υδατικής πολιτικής και να διεκδικήσουμε περιβαλλοντική και κοινωνική δικαιοσύνη, η οποία θα αυξήσει την ευημερία των ανθρώπων και του περιβάλλοντος σε ολόκληρη τη χώρα, από τον Ακάμα ως την Καρπασία.

[Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση](#), [Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση](#), [Ηλεκτρονικά Άρθρα](#), [Δεκαετία 2020-2029](#), [2026](#), [αφοα](#), [Κοινότητα Αγώνα \(Ομάδα\)](#), [Απροσδιόριστη Τοποθεσία](#)

From:

<https://movementsarchive.org/> - **Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο**

Cyprus Movements Archive

Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:digital:afoa:water_wow

Last update: **2026/03/10 08:30**

